

Kohanimenõukogu koosoleku protokoll

PROTOKOLL nr 56

Tallinn, 08.10.2014

DELTA 09.10.2014 nr 12-4/47-1

Juhatas: Väino Tõemets

Protokollis Tõnis Rüütel

Osalesid: Väino Tõemets, Peeter Päll, Tõnis Rüütel, Katrin Alliksaar, Raivo Aunap, Jüri Jagomägi, Mall Kivisalu, Ulla Kadakas, Jaak Maandi, Marja Kallasmaa, Evar Saar, Liisi Sokk, Uudo Timm, Ilmar Tomusk ja Olev Veskimäe (seisukoha kujundamine e-posti teel aadressil kohanimi@siseministeerium.ee).

Päevakord:

Ziruli talu nimi

Lähtudes kohanimenõukogu põhimääruse § 6 lõikest 5, kujundas kohanimenõukogu oma seisukoha päevakorras oleva punkti kohta e-posti vahendusel.

Haanja Vallavalitsus palus oma 24. mail 2014. a saadetud kirjas nr 10-3/442 kohanimenõukogu nõusolekut jätta ajaloolise pärandina alles Ziruli talu senine nimekuju. Kohanimenõukogu sekretär Tõnis Rüütel saatis eelpool mainitud kirja 22. septembril 2014. a kohanimenõukogu postiloendisse. Järgnevalt on esitatud kohanimenõukogu liikme Evar Saare kommentaar.

Selle kohanime kirjpildis on kaks küsitavust. Esiteks see, et Ts on edasi antud Z-ga, teiseks see, et nimi on ka häälikupikkuste märkimise poolest vanas kirjaviisis. Õige häälduspärane nimevorm leidub sama koha külanimes: Tsiiruli. Läti keeles on naabertalude nimed samuti pika i-ga: Cīruli. Nimi on saadud läti keele sõnast cīrulis 'lõoke'. Mõned selle talurühmaga ajalooliselt seotud perekonnad on saanud või eestistanud oma perekonnanimed tõlke abil: Lõokene.

Z selle nime alguses ei ole selles mõttes ajalooline pärand, et nime läti päritolu (mida rõhutada tahetakse?) annab edasi nimi ise võimalikult autentses häälduses. Ka läti keele hääldus on Cīruli puhul [tsiiruli]. Läti keele vana kirjaviis märkis tänapäevast c-häälikut z-ga. Sama lugu oli lõunaeesti vana kirjaviisiga, kus foneetiliselt c-na häälduvad ts-i märgiti z-tähega: zigga, zirk, zaggaja, zahkna. Kirjaviiside selline omadus on põhjendatav saksa keele eeskujuga kirjaviisi kujunemisel. Tänapäeval, kui saksa keele tunnetatav eeskuju on kahanenud, kohtab ka eestlaste hulgas järjest enam ebakorrektsed hääldust nii saksakeelsete kohanimede osas: Zürich [züürih] kui vanas lõunaeesti kirjaviisis eesti perekonnanimede osas: Jürgen Zopp [zopp]. Sellepärast ei sa loota, et Z nime alguses aitaks nime algupärast kuju säilitada.

Kujutagem korraks ette, et see kohanimi tähitakse ümber venekeelse kaardi jaoks. XX saj keskel oli tulemus kaartidel veel korrektne Цупыну, tänapäeval saaks eesti nimest Ziruli kindlasti Зупыну, sellest omakorda võidaks ladina tähestikku ümber tähtida Siruli.

Kuigi perekonnanimede osas on Eestis loobutud lähtumisest nime häälduse primaadist ja mindud edasi kirjpildi primaadiga, mis paratamatult viib häälduse muutumisele (kes võiks tänapäeval arvata, et pn Seero lähtub sõnast sõõrd:sõõru?), siis kohanimede osas on jätkuvalt püütud

kaasajastada nime kirja pilti lähtudes lähiajaloo muutumatust hääldusest. Sellest põhimõttest mitte loobudes olen seisukohal, et katastrinime Ziruli tuleb parandada nii algustähe kui i hääliku pikkuse märkimise osas ja kirjutada see tänapäevase kirjaviisi kujul: Tsiiruli.

Praegune Ziruli talu paikneb Haanja vallas Tsiiruli külas. Kohanimeseadus § 7 lõige 1 punkt 2 alusel tuleb kasutusel oleva kohanime eri kujud ühtlustada.

Otsustati: Mitte toetada „Ziruli talu“ nimekuju edaspidist kasutamist ja soovitame üle minna „Tsiiruli talu“ nimekujule.

(allkirjastatud digitaalselt)

Väino Tõemets
koosoleku juhataja